

ANN ROSMAN

**ARVOITUS
PINNAN ALLA**

BAZAR

Ann Rosman

ARVOITUS
PINNAN ALLA

Suomentaneet Arto Ingervo ja Mikko Meri

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentaneet Arto Ingervo ja Mikko Meri
Ruotsinkielinen alkuteos Havskatten
© Copyright © Ann Rosman, 2014
First published by Damm Forlag, Stockholm, Sweden
Published in the Finnish language by arrangement
with Bonnier Rights, Stockholm, Sweden

ISBN 978-952-376-287-9

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Painettu EU:ssa

*Ystävälleni Stigille, 1930–2013, kiittäen monista
mielenkiintoisista keskusteluista.*

”Sinulla on niin paljon ihmeteltävää, Ann.”

”On.”

*”Ja tässä minä istun kaikkine vastauksineni,
mutta sinä et ole keksinyt vielä kaikkia kysymyksiä.”*

*Etsi täältä voimaa, jota Jumala levittää meren aalloissa,
ja ole kiitollinen siitä, että voit toivoa kärsiessäsi.*

Teksti, joka oli maalattuna Arvidsvikissä Koössä sijainneen
Marstrandin ensimmäisen kylpylän sisäänkäynnin yläpuolella,
Marstrand 1822

Prologi

KAUNIIN KELTAISEKSI MAALATUN puurakennuksen näkeminen täytti hänet aina ristiriitaisin tuntein. Lukuisat ristikkoikkunat, jotka ammottivat tyhjänä kohti vanhaa kauppamerenkulkulaituria, torni kaarevine ikkunaruutuineen, joissa oli hiekkaroiskeita lasissa, parvekkeet, joiden lahot säleet riippuivat kolmeneljäsosaltaan, ja vuotava peltikatto.

Hän ohjasi pelastuslaitoksen King Cabia pitkin Varvsgatania ja pysäköi hotellin sisäänkäynnin kohdalle.

Katon kosteuslaikut olivat kasvaneet siitä, kun hän oli viimeksi täällä, yhdestä kohdin jopa pisaroi, ja kolme eteläpuolen ikkunoista oli rikki. Sama ajatus iski häneen joka kerta, kun hän astui eteiseen ja katsoi yläkertaan johtavaa leikkauksin koristeltua puukaidetta, portaiden punaista mattoa ja yhäti roikkuvia käsin puhallettuja himmeälasisia kattolamppuja.

Ei ole viisasta antaa tällaisen paikan ränsistyä.

Suurin vaara lähekkäin sijaitseville Marstrandsön puutaloille oli tulipalo, jonka hän palomiehenä tiesi enemmän kuin hyvin. Harvat asiat palavat niin hyvin – ja niin nopeasti – kuin vanha kuiva puu päällystettynä useilla kerroksilla pel-lavaöljymaalilla. Sahanpuru ja kellastunut sanomalehti eris-teenä lattiassa, katossa ja seinissä ja parhaassa tapauksessa yhteinen palomuuuri oman ja samalla tavalla rakennetun naapuritalon välissä. Marstrandin pelastuspalvelu oli edellytys

puukaupungin selviytymiselle, muuten koko kortteli olisi ilmi tulussa, ennen kuin lähin palokunta, joka oli Kungälvissä, olisi ehtinyt suoriutua runsaasta kahdestakymmenestäviidestä kilometristä ja sitten lauttamatkasta saarelle. Osa-aikaisena palomiehenä piti viidessä minuutissa hälytyksen saamisesta ilmestyä paloasemalle. Hakulaitejärjestelmä, joka osoitti, oliko kyseessä tulipalo vai IVPA-hälytys, jolloin oli tarjottava hoitoa ja apua ambulanssia odotellessa, toimi hyvin. Nopeutensa ansiosta he olivat selvinneet sekä sydämenpysähdyksestä että viikon ikäisen vauvan hengitysvaikeuksista. Hän oli harjoittanut hyvin porukan, joka oli täällä nyt. He olivat yleensä paikalla kolmessa minuutissa ja tiesivät, että auto lähti matkaan useimmiten viidessä minuutissa. Jokamaanantaiset harjoitukset olivat tuottaneet tuloksia.

Kaksi tuntia myöhemmin savukone oli täyttänyt käytävän toisessa kerroksessa pohjoissiipeä, jossa yksinkertaisemmat vuokrahuoneet olivat olleet. Savu oli valkoista ja sakeaa ja teki mahdottomaksi nähdä edes käsineitä kädessään.

Kolme nukkea oli sijoitettu sinne.

Lulle tarttui radioon ja antoi viimeiset ohjeet odottavalle porukalle paloasemalla ja lopetti sanomalla: ”Menkööt Abbe ja Dennis sisään ensin, niin vaihdamme sitten niin, että Pikku-Bengt ja Mattias saavat myös harjoitella. Ja siinä määrin kuin pystytte puhumaan naamarien läpi, tehkää niin, niin meidän ei tarvitse kuulla kaikkea jankkausta radiossa. Okei?”

”Tietysti”, sanoi Pikku-Bengt, joka ei ollut ollenkaan pieni, mutta oli aloittanut palokunnassa, kun siellä oli toinen Bengt, kalastaja, jonka kädet olivat suuret kuin vessankansi.

”Ajetaan. Tulee hälytys. Tulipalo Turistihotellissa, voimakasta savunmuodostusta, rakennuksessa saattaa vielä olla ihmisiä.”

Ei kulunut montakaan minuuttia, ennen kuin paloauto ilmestyi.

Pikku-Bengt, joka oli tavallisesti koulun vahtimestari, jätti paikkansa ratin takana ja tuli ulos käynnistääkseen auton vesipumpun. Sitten hän kyykistyi ja liitti sivuputken vesihanaan. Sillä välin Abbe ja Dennis hyppäsivät ulos.

Mattias, joka oli savusukellusjohtaja, katsoi varusteiden yli Abbea ja Dennistä, joiden oli määrä mennä ensin sisään ja viedä nuket ulos. Aina kaksi ja kaksi. Hän sääti Denniksen ilmaputkien hihnaa. Molemmat olivat jo hikisiä naamareidensa alla. He olivat rauhallisia ja maltillisia kavereita, jotka nyt nostivat peukalon pystyyn ja menivät sisään. Lulle istui Mattiaksen viereen ulkona ja seurasi etsintätöitä radion välityksellä samalla vilkuillen vaivihkaa vanhan talon hahmoa. Kymmenen huonetta, viisi sen käytävän molemmin puolin, jossa he pian olisivat.

”Vasen kierto.” Ääni tuli Dennikseltä ja tarkoitti, että polvillaan kulkiessa pidetään koko ajan vasenta kättä seinää vasten ja kannetaan letkua oikealla. Hän kuulosti keskittyneeltä ja oli innoissaan käyttänyt radiota, vaikka tieto koski vain kahta sukeltajaa. Mattias ja Lulle eivät kumpikaan vaihautuneet kommentoimaan sitä, vaan hymyilivät hänen jännittyneelle äänelleen.

”Okei”, Mattias sanoi. ”Se on huomioitu.”

Vasemmalla olevasta kolmannelta huoneesta he löysivät ensimmäisen nukan.

”Yksi henkilö löytynyt”, hän sanoi radiossa. ”Tulemme ulos.”

Dennis asettui nukan päälle viereen ja otti sen syliinsä. Hän manasi menettäessään otteensa. Tömähtäen se putosi lattialle.

Nuori ja kärsimätön, ajatteli Abbe, joka tiesi, miltä tuntui hakea oikeita ruumiita. Kuinka adrenaliinia pumppautui, kun

ei tiennyt kuinka kauan hädässä ollut henkilö oli altistunut savukaasuille, tiesi vain, että oli kiire, jos olisi mahdollista pelastaa ihmishenki. Ja hänelle oli tuttu raskas tunne rinnassa, kun huomasi, että oli jo liian myöhäistä. Mutta harjoittelu oli sekä hauskaa että tärkeää yhteistoiminnan oppimiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Hän selvitti kurkkuaan ja korotti ääntään tullakseen kuulluksi naamarin läpi.

”Jos joutuu sinun pelastamaksesi, voi selviytyä hengissä, mutta saa todennäköisesti aivotärähdyksen.” Hän sanoi sen saadakseen Denniksen rentoutumaan.

”Tiukka paikka taas”, Dennis sanoi, mutta hänen äänensä kuulosti iloisemmalta. Hän otti uuden otteen ja takaperin kävellen raahasi nukan hotellin sisäänkäynnin luo ja edelleen ulos Varvsgatanille. Kun oli ollut sisällä savun täyttämässä talossa, auringonvalo oli sokaisevan kirkas.

Kumpikin siristeli kohti toukokuun aurinkoa ja näki ryhmänjohtajan nostavan peukaloaan löydön johdosta. Abbe huomasi, kuinka Lulle vilkaisi kelloaan ja nyökkäsi heille, ennen kuin he katosivat taas savun täyttämään Turistihotelliin.

He palasivat samaan huoneeseen, josta löysivät nukan ja jatkoivat sieltä. Vähä vähältä he kävivät monissa ensimmäisen kerroksen huoneissa, ennen kuin lähtivät varovasti ylös puisia portaita yläkertaan. Siellä täällä puuttui askelma ja veistokoristeinen puukaide oli laho. Tuuli puhalsi rikkonaisen ikkunaruuudun läpi, ja hetkeksi savu hälveni vain saetakseen uudelleen, kun he saavuttivat ylemmän tason ja kääntyivät vasemmalle käytävään.

”Oikea vai vasen kierto?” Dennis kysyi, kun Abbe päästi hänet ohitse.

”Kulje vasemmalla, minä seuraan sinua.”

Käsi seinässä, letku toisessa ja kulkien kumarassa he ha-puivat eteenpäin maidonvalkeassa sumussa ja ilmoittivat

Mattiakselle ulkopuolelle, missä olivat. Huone huoneelta he hapuilivat tiensä, avasivat ja sulkivat ovia, tutkivat pieniä keittokomeroita ja koppeja, jotka kuuluivat joihinkin huoneisiin. Kulkivat yli vanhojen patjojen ja unohdettujen laatikoiden, ohi rautasänkyjen, pöytien ja jäähdyttimien, jotka lojuivat lattialle heitettyinä. Silloin tällöin Abbe sanoi vielä muutaman rohkaisevan sanan nuoremmalle toverilleen, antoi vihjeitä, ajateltavaa ja kertoi hänelle, että hän toimi hyvin. He olivat läpikäyneet vasemmanpuoleiset huoneet ja siirtyneet käytävän oikealle puolelle, kun hän kuuli, kuinka Dennis törmäsi johonkin putoavaan.

”Oletko kunnossa?”

”Olen, törmäsin vain johonkin.”

Sitten hän avasi oven yhteen käytävän viimeisistä huoneista, ja voimakas valo tulvahti heitä vastaan. Abbe siristi silmiään.

”Miksi tämä ei ole täynnä savua?” hän kysyi kääntyen päin toveriaan, jonka hän nyt näki selvästi. Molemmat nousivat pystyyn ja ottivat muutaman askeleen huoneeseen.

”Ei aavistustakaan”, Dennis sanoi ja kohautti olkapäitään, niin että ilmaputkien hihnat löystyivät.

Hän aikoi juuri kutsua Lullaa radiolla ja kysyä, kun hän näki ruumiin lattialla makaamassa.

”En uskonut, että meillä olisi eläviä kohteita, vain nukkeja?” Dennis sanoi.

”Odota, Dennis”, sanoi Abbe, joka nyt tutki huonetta, mutta hänen toverinsa oli jo matkalla ruumiin luo.

”Onko tämä jokin teidän sairaista vitseistänne?” Dennis kysyi ja repäisi savunaamionsa.

Hänen kasvojenilmeensä muuttui vähitellen. Hämmästyksestä kauhuun, kun hän näki nukken, joka ei ollut mikään harjoitusnukke. Keltaiseksi maalatussa huoneessa leijui

ilmeinen homeen ja kalman haju. Hän kompuroi ulos, ja Abbe kuuli hänen oksentavan käytävällä.

”Ei, ei, ei, ei... Mitä helvettiä tämä on?” Abbe sanoi polvistuen sen viereen, minkä hän nyt tajusi ihmiseksi. Makaamssa vatsallaan kasvot pois päin kääntyneenä.

Abbe koetti miehen pulssia. Ei sillä, että olisi tarvinnut, kylmä iho, jonka hän tunsi, kertoi hänelle, että oli liian myöhäistä. Aivan liian myöhäistä. Hän varoi koskemasta mihinkään muuhun, nousi seisomaan ja huusi radioon.

”Täällä makaa ihminen, mutta minä en tunne hänen pulssiaan.”

”Häh? Mutta ei siellä pitäisi olla ketään, me toimimme ilman eläviä kohteita. Missä huoneessa te olette?” Lulle kysyi.

Käytävän savu levisi huoneeseen tehden näkymästä vieläkin epätodellisemman, melkein niin, että luuli näkevänsä unta.

Abbe selitti missä he olivat.

”Selvä on, kaverit”, Lulle sanoi. ”Tulkaa pois huoneesta, minä tulen tarkistamaan.” Jo matkalla sisään hän soitti palolaitoksen hätäkeskukseen, johon oli ilmoitettu harjoituksesta.

”Meillä on kylmäsavutreeni Marstrandin Turistihotellissa, ja me olemme löytäneet kuolleen ihmisen. Tarvitsemme poliisin ja ambulanssin, palaan asiaan, kun tiedän enemmän.”

Tarpeeksi, jotta Abbe voisi vitsailla melko karkeasti, mutta ei koskaan harjoituksissa. Niin ei vain tehty. Kun Lulle näki Denniksen istumassa kalpeana käytävällä ja Abben, joka oli käytävän päässä avaamassa ikkunaa tuulettaakseen savun ulos, ei ollut epäilystäkään siitä, että se tuskin oli vitsi.

Lulle taputti Dennistä olalle, ennen kuin astui huoneeseen. Veritahrasta päätellen elämä oli kirjaimellisesti valunut miehestä. Varoen astumasta vereen hän kyykistyi ja varmisti, että mies oli kuollut. Ei siksi, ettei olisi luottanut Abbeen, mutta hän halusi olla varma.

”Mitä helvettiä hän tekee täällä ja mitä on tapahtunut?” sanoi Abbe oviaukosta. Hän nyökkäsi lattian suuntaan. Vaaleat laudat olivat jyrkässä ristiriidassa niiden rakoihin virranneeseen tummaan vereen nähden.

”Ei kosketa mihinkään”, Lulle sanoi ja soitti taas hätäkeskukseen. Harjoitus oli muuttunut vakavaksi tilanteeksi, ja nyt oli tehtävä kaikki oikein, niin että kaikki dokumentoitaisiin. Hän täydensi tietoja veriroiskeesta seinillä ja verilammikosta lattialla ja varmisti sen, että ambulanssi ja poliisi olivat matkalla. Sitten hän kääntyi Abben puoleen.

”Ota Dennis mukaasi, niin että hän saa vähän raitista ilmaa, ja huolehdi siitä, ettei kukaan pääse tulemaan sisään. Minä jään tänne, kunnes poliisi tulee.”

1

Marstrandin Kylpylaitos lauantai 25.toukokuuta 2013

KITTI OLI KUIVUNUT, Holger totesi seisoessaan silitellen Kylpylaitoksen vihreitä ikkunakehyksiä. Pitkässä kapeassa talossa oli epäilemättä monia ikkunoita. Kymmenen kappaletta korkeita ja yhtä monta yläpuolella olevaa pientä – molemmin puolin kiviportaita, jotka johtivat parioville. Ja tämä vain sisäänkäynnin puolella. Sitten olivat lyhyet sivut ja toinen pitkä sivu länsipuolella. Käsi oli yhä vakaa, vaikka hän oli täyttänyt seitsemänkymmentäkaksi vuotta, ja siellä, missä nuoremmat maalarit liimasivat pitkiä nauhoja maalarinteippiä, Holger vain seisoi ja keskittyi siveltimellä vetäen. Sopiva määrä väriä harkitussa kulmassa ja huolellisesti valitulla siveltimellä. Joskus harvoin hänen kai täytyi käyttää takataskusta riippuvaa riepua maalipisaran pois pyyhkimiseksi, mutta niin ei todellakaan tapahtunut usein. Jotain hän oli kaikesta huolimatta oppinut elinvuosinaan. Voimansa päivinä hän oli huolehtinut myös Uimalaitoksesta. Vedessä Kylpylaitoksen ulkopuolella maata oli valkoiseksi maalattu laitos sakaroinen, torneinen ja viireinen tuonut mieleen linnan. Hän oli oppinut uimaan Uimalaitoksen altaissa. Ja hän oli ollut siellä vuonna 1969 ja kyyneleet silmissä nähnyt, kuinka myrsky repi puulinnan palasiksi. Satama oli täyttynyt puupaloilla, jotka aikoinaan olivat uimakoppeja, missä niin kreivit ja kuninkaalliset kuin

keittiöpiiat ja juoksupojat vaihtoivat vaatteensa. Jäljelle jäi vain betonilaituri. Kylpylaitos selvisi onneksi. Okranvärinen rakennus oli painautunut maata vasten ja kyyristynyt tuulenguuskien ja pohjoisen tuloväylän laiturinreunan yli syöksyneen aallokon edessä. Iso pohjoisen puoleinen lasiosa oli särkynyt samoin kuin monet ikkunat, mutta pitkä kapea rakennus oli taipumattomana paikoillaan, ja sitä hän nyt maalasi.

Maalaaminen oli itse asiassa työ, jota hän nykyään vähiten hoiteli. Mutta tällaisina päivinä, jolloin aurinko paistoi ja tuttu pellavansiemenöljyn tuoksu täytti ilman, hän omistautui mielellään sille. Holgerista oli tullut vähän kuin kotitonttu, joka auttoi yhdessä ja toisessa. Hän nautti siitä ja piti kunnia-asiana lupaa käyttää kaupungin usean talon avaimia. Usein kesävieraat soittivat kesällä pyytäen apua, talvella pyytääkseen häntä pitämään huolta heidän omaisuudestaan. Tietysti korvausta vastaan. Jos hän huomasi, että jotain oli vialla, hän myös ryhtyi toimenpiteisiin. Riippumatta siitä, oliko kysymys vuotavista vesijohdoista, viemärin tukkeutumisesta tai sähköongelmista.

Viime vuosina hän oli varmistanut, että Kylpylaitos on toiminnassa.

Itse asiassa henkilökunnan piti soittaa ongelmien ilmeessä Kungälvin kunnan kiinteistöpalveluun, mutta koska kunta ennen kaikkea halusi myydä kiinteistön, heidän piti vain huomauttaa talon puutteista ja tarttua kaikkiin tilaisuuksiin sulkea kylpylä. Holger oli yhdessä kahden miehen vahvuisen henkilökunnan kanssa ratkaissut kaiken itse.

Mutta myynti onnistui lopulta kuitenkin, huolimatta siitä, että alusta asti oli luvattu pitää kiinteistö kunnan omistuksessa. Kungälvin kunnanvaltuuston viidestäkymmenestäyhdeksästä jäsenestä liian harva äänesti pienen yhteisön eduksi. Turistit

tekivät pyhiinvaelluksen, mutta kuinka pystyttäisikään saamaan poliitikot ymmärtämään saaren puutalojen arvo? Että panostaminen seudun elämiseksi ympäri vuoden hyödyttäisi kaikkia. Kaukonäköistä ajattelua ei ole, totesi Holger. Vain sellaista kuin viimeinen lausunto, ettei kunnan puolelta haluttu osallistua purjehduskilpailujen järjestämiseen, koska purjehdusta pidettiin rikkaiden lajina. Sai ajatella, mitä halusi, siitä asiasta, mutta tosiasia oli, että rikkaiden urheilu sai hotellit kannattaviksi, kaupoille asiakkaita ja ravintoloille vieraita. Ja jos nyt sitten ei halunnut sponsoroida ihmisiä, joilla oli jo rahaa, miksi ihmeessä Kylpylaitos, saaren ainoa hostelli, myytiin pilkkahinnalla muutettavaksi joksikin luksusshotelaksi tai minkä tahansa toiminnan harjoittamiseksi. Oli ollut niin paljon hyssyttelyä kaikesta, ja kun Holger kysyi, ei ollut ketään, joka oikeastaan osasi vastata. Ostajat olivat ilmoittaneet, ettei tämänkaltaisia hoitoja terveiden elintapojen edistämiseksi ollut Ruotsissa vielä ollut ja siksi ei haluttu mennä yksityiskohtiin. Kilpailijat voisivat avata silmänsä, ajateltiin. Kahdestakymmenestä työpaikasta ympäri vuoden oli puhuttu ja viidentoista miljoonan magneettikamerasta. Holger oli kirjoitellut lehteen ja ollut erittäin kriittinen koko asiaa kohtaan. Ehkä siitä tulee hyvä, hän ajatteli. Ehkä minä olen vanha, jäykkä ja sentimentaalinen.

Holgerilla oli kotona laatikko täynnä vanhoja valokuvia, kylpylän vieraskirja ja jopa joitakin vanhoja potilastietoja. Yhdessä henkilökunnan kanssa hän oli kerännyt kaiken, ja kotitonttuna hänen oli annettu viedä se kotiin. Mahdollisesti Kotiseutuyhdistys olisi kiinnostunut. Jokin kylvettäjiä koskevat asiakirja pitäisi kai kuitenkin säilyttää. Sekä Holgerin äiti että isoäiti olivat työskennelleet kylvettäjinä Kylpylaitoksessa. Isoäiti Ida, jonka käsiä särkee kylmästä talvella oli suolannut silliä ja kesällä pessyt uimareita Marstrandin Merihoitolassa,

joksi Kylpylaitosta ja Uimalaitosta kutsuttiin siihen aikaan. Isoäiti, joka vei hänet sillisuolaamoon ja kertoi tarinoita keuhkotautilaiturista. Ja kuten yksi ja toinen on paljastanut, kuinka hienot seurapiirit käyttäytyivät kylvettäjiä kohtaan. Ja hän kertoi Merikissasta.

Ikkunaan ilmestyivät tutut kasvot. Holger laski siveltimen ja antoi Björnin avata ikkunan.

”Miten hieno siitä tuleekaan”, hän sanoi.

”Näetkö sen sieltä?” Holger kysyi.

”En”, Björn sanoi ja nauroi. ”Itse asiassa tulin sanomaan, että kahvia ja kakkua on heti. Mitä siitä tuumaat?”

”Kyllä kiitos”, sanoi Holger

”Valmista viiden minuutin kuluttu.” Björn veti ikkunan taas kiinni.

Holger perääntyi ja totesi, että kyltti näytti hyvältä. Hän sulki maalipurkin kannen ja otti purkin mukaansa, kun hän käveli talon pitkää sivua pitkin ja ympäri talon lyhyen puolen, joka oli aivan rannan äärellä. Laski kolmekymmentä E-jollaa, jotka olivat siististi rivissä kärryilleen asetettuina. Kuten aina, hän seisoi veden äärellä hetken. Paikassa oli jotain maagista, hiekkaranta vieressä, laiturin uimatikkaineen, jota käytettiin ympäri vuoden ja sen vieressä oleva Kylpylaitoksen laiturin. Hän oikaisi selkensä ja jatkoi kohti sisäänkäyntiä.

Vihreät pariovet olivat auki ja toivottivat vierailijat terve-
tulleiksi. Holger astui sisään ja totesi, että sen täytynee olla jonkinlainen purjehdusleiri meneillään. Jos poliitikoilla olisi ollut vähän tervettä järkeä, he olisivat pitäneet talon ja sijoittaneet purjehduslukioon saarella. Opiskelijat olisivat voineet asua Kylpylaitoksen hostelliosassa, jossa meri oli oven ulkopuolella, hän ajatteli ja väisteli vedenpitävien laukkujen, purjehdusvälineiden, pelastusliivien, saappaiden ja purjehdusvaatteiden

muodostamien kasojen välitse ovien sisäpuolella. Nimilaput kertoivat, kenelle tavarat kuuluivat, ja äänestä päätellen nuoret olivat syömässä lounasta ravintolan sisäosassa. Itse hän oli syönyt puoli tuntia aikaisemmin.

Holger nyökkäsi Ankille pienessä toimistossa, ennen kuin avasi varastohuoneen oven ja asetti maalipurkin sinne ja antoi siveltimen liukua tärpättiä sisältävään lasipurkkiin. Itse asiassa ei ollut mitään syytä maalata ja huoltaa Kylpylaitosta pidempään nyt, kun se oli myyty. Mutta hän ei vain pystynyt antamaan kiinteistön rappeutua, katsomaan maalin hilseilyä. Oli vaivan palkka nähdä, miten lapsia virtasi taloon uimakouluun sunnuntaisin ja kuinka purjehdusnuoret asuivat hostelliosassa toisessa kerroksessa. Jollat laskettiin vesille luiskalta sadan metrin päässä, ja iloinen nauru kaikui pohjoisen sisäänkäynnin luona. Mutta mitä tästä kaikesta nyt tulisi? Niin paljon aikaa ja osallistumista, jonka hän oli omistanut tänne. Hän oli ollut asentamassa hissiä, josta pääsi pyörätuolilla pitkän kapean talon molempiin kerroksiin. Ja hän oli huolehtinut siitä, että allas sai katon ja että rakennettiin niin, että sitä voi käyttää talviaikaan. Oli outo tunne maata lämpimässä vedessä katsomassa ulkona lumiräntää ja purevaa tuulta. Nähdä, kuinka suolainen vesi paiskautui ylös yli laiturin reunan lasitaakseen sen vähitellen petollisella jääkerroksella.

Myytäessä kunta oli vaatinut, että ne, jotka ostivat Kylpylaitoksen, antaisivat yleisölle pääsyn altaaseen tiettyinä aikoina joka viikko sekä että suosittu uimakoulu sunnuntaisin saisi jäädä olemaan. Mutta ilmeisesti ostajat olivat onnistuneet neuvottelemaan pois tämän vaatimuksen. Holger huokaisi, pesi kätensä ja kuivasi ne huolellisesti, ennen kuin astui ulos auringonpaisteeseen ja istuutui Björnin kattamaan pöytään ravintolan patiolla.

”Olkaapa hyvä, herraseni. Talon marenkinen raparperi-piirakka”, Björn sanoi ja laski lautasen hänen eteensä.

Holger otti kermaa ja rikkoi lusikalla piirakan rapean pinnan. Makea marenki sulautui kirpeään raparperiin, ja kerma teki kokonaisuudesta – kyllä, taivaallisen.

Björn kaatoi kahvia ja istuutui sitten Holgeria vastapäätä.

”No niin”, hän sanoi ja huokaisi.

”Miten menee?” kysyi Holger, vaikka oikeastaan tiesi vastauksen. Björn oli toivonut saavansa jäädä rakennukseen ja jatkaa ravintola Drottin toimintaa, mutta epävarmuus sen tulevaisuudesta johti siihen, että isommille juhille ja häätötilaisuuksille, joille tavallisesti oli varattu tila kauan etukäteen, ei sitä enää varattu ravintolasta. Seurauksena oli, että talous vaikeutui tasaisesti.

”Ei mitään toistaiseksi, olemme valittaneet.”

”Mutta onko se allekirjoitettu?”

”Kyllä, mutta prosessia on vaikea ajaa, kun osia myyntiin liittyvistä asiakirjoista on julistettu salaisiksi. Ihmetellään, miksihän. On jotain, mikä ei sovi koko juttuun.” Hän siemaisi kahvia ja katsoi avointa vettä. Holger nyökkäsi. Lokit kiertelivät jotain salmen toisella puolella. Saksalainen Najad kulki ohi matkalla satamaan. Kolmivärinen lippu hulmusi tuulessa.

”En ole ymmärtänyt, mitä he aikovat tehdä”, Holger sanoi.

”Ei varmaan kukaan ole”, Björn vastasi.

”Marstrandin paras paikka. Riskinä on, että niillä on jotain liiketoimintaa hieman niin sanotusti puolella sydämellä, ja ne ilmoittavat sitten, ettei mennyt kovin hyvin, joten nyt aiomme muuttaa kaiken asumisoikeuksiksi.

Olen yrittänyt varoittaa poliitikkoja, mutta eihän koskaan kukaan kuuntele meikäläistä.” Holger laski lusikan asetille ja joi kahvia.

”Ja kun puhutaan peikoista. Ove Karlsson ja Angela Fransson.” Björn osoitti kohti Långgatania, jossa mies ja nainen tulivat kävelen. ”Kylpylaitoksen uudet omistajat.”

”Ove Karlsson”, sanoi Holger. ”Luulin, että hän oli joutunut konkurssiin.”

”Jotkut nousevat jälleen”, sanoi Björn, pudisti päätään, otti mukaan kuppinsa ja meni sisään.

Holger jäi istumaan ja näki, kuinka pariskunta kääntyi kohti Seurahuonetta ja alkoi kävellä puisia portaita ylös. Ove Karlsson oli hoikka, laihuuden partaalla huolimatta siitä, että oli ansainnut rahaa tieravintolaketjulla. Holgerin oli vaikea kuvitella, mitä visioita Ovella voisi olla Marstrandin Kylpylaitoksesta. Hän oli kerran syönyt yhdessä noista tavernoista. Tarjottimet olivat olleet tahmeita, ja kolmannella yrittämällä hän löysi puhtaan lautasen. Ruoka oli uinut rassa, ja kuorma-autonkuljettajille oli tarjottu vahvaa olutta, vaikka heidän piti ajaa eteenpäin. Ei sillä, että se olisi henkilökohtaisesti Oven vika, mutta sen, joka omistaa yrityksen, pitäisi huolehtia oikean henkilöstön palkkaamisesta, ja se sitten puolestaan voi löytää lisää oikeaa ainesta. Ove Karlssonin panos Kylpylaitoksen omistajana oli todella arvoitus. Eikö hänen pitäisi ottaa hoitoonsa ravintola. Angelalla sen sijaan oli kauneussalonki, ja sen voitaisiin hyvällä tahdolla nähdä olevan yhteydessä talon historiaan. Mutta se oli kaikesta huolimatta surullista. Holger joi loput kahvistaan, joka oli nyt jäähtynyt, ja aikoi juuri nousta, kun muutama ihminen tuli vielä kävelen portaita ylös Seurahuoneeseen. Viimeiseksi kulkeva kääntyi nopeasti, ennen kuin veti oven kiinni. Gevalia. Miehen nimi oli oikeastaan Lennart Holm, ja hän oli nykyään kokopäiväinen kuntapoliitikko. Ei kovin kauan sitten hän oli myynyt kahvia, mistä tuli tämä lempinimi. Vähän oli outoa, että he kaikki tulivat Seurahuoneeseen samaan aikaan. Tai sitten

heillä olisi kokous siitä, miten omistajanvaihdos hoidetaan. Ellei sitten olisi kysymys Björnin valituksesta? Riippumatta siitä kummasta ehkä hän voisi saada kuulla jotain hyödyllistä. Hän katsoi valkoisia maalarinhousujaan ja ajatteli, että siitä oli jo aikaa, kun hän katseli Seurahuoneen kuisteja. Ja tämä päivä sopi yhtä hyvin kuin mikä tahansa muu päivä. Hän heilautti kättään Björnille, joka seiso i ravintolakeittiön ikkunan vieressä ja käveli sitten poikki Kylpylaitoksen soratasanteen.

Ei ollut vaikeuksia löytää ryhmää, joka valitsi istumapaikakseen ylemmän verannan keskiosan. Holger asettui huomauttamatta kuistin länsikulmaan. Hän oli hakenut maalia ja siveltimeä Seurahuoneen varastohuoneesta ja maalasi nyt hieman innottomasti julkisivulla. Sitten hän laski tölkin alas ja sääti kuulolaitteen kovemmaksi. Hajanaiset lauseet saavuttivat hänet. Naisen ääni oli helpompi erottaa.

”... hyvä kaikille osapuolille... esteiden poistamiseksi...”

Holgerilla ei ollut aavistustakaan siitä, mitä oli se, mikä mahdollisesti oli hyvä kaikille osapuolille, ei myöskään siitä, mitä osapuolet tai esteet olivat. Varovasti hän hiipi hieman lähemmäksi. Puulattia hänen allaan narisi ja keskustelu pysähtyi. Holger oli sydän kurkussa ne sekunnit, jotka kuuluivat, ennen kuin nainen puhui taas. Tuntui kuin adrenaliini olisi saanut hänen kuulonsa terävämmäksi, koska nyt hän kuuli selvästi, mitä sanottiin.

Otsa rypyssä hän kuunteli ja tajusi, että kaikki oli pahempaa, kuin Björn oli uskonut. Paljon pahempaa. Ja keitä olivat ne muut, jotka istuivat siellä puhumassa? Hän haluaisi nähdä heidän kasvonsa mutta ei uskaltanut mennä pidemmälle kuin jo oli.

”Mitäs sanotte? Mennäänkö hakemaan vähän kahvia?”

”Mennään vain, eipä hullumpaa.”

Holger kuuli, kuinka seurue liikkui. Olivatko he menneet? Siltä se ainakin kuulosti. Heiltä ei kestäisi monta minuuttia mennä portaat alas hakemaan kahvia ja tulla takaisin ylös. Jos hän aikoi siirtyä sinne, hänen oli tehtävä se nyt. Varmoin askelin hän käveli eteenpäin maalipurkki toisessa kädessään samalla, kun hän teeskenteli tutkivansa kuistin puuosia nähdäkseen, tarvitsivatko ne maalia vai eivät. Kaikki olivat onneksi lähteneet pois, mutta pöydällä oli papereita. Värikkäitä esitteitä, joissa luki "Gateway to the Western Sea – Carpe Mare". Ja yksi kääro, jonka Holger oletti olevan piirustuksia. Hän katsoi nopeasti ympärilleen, ennen kuin avasi kääron, mutta ehti tuskin katsoa sitä, kun portaista kuului askeleita. Kääro putosi lattialle ja hän kumartui nostamaan sitä ja panemaan sen takaisin samaan paikkaan. Seitsemän esitettä lojui pöydällä. Nopeasti hän avasi flanellipaitansa ylimmän napin, otti esitteen ja työnsi sen paitansa alle, ennen kuin pani napinsa taas kiinni ja perääntyi samaa tietä kuin oli tullutkin.

"Hei! Mitä sinä täällä teet?" kysyi ovesta sisään tullut mies toisessa kädessään kahvimuki ja toisessa lautasliina ja korvapuusti. Puku oli tumma, sinisen paidan kaulus moitteettomasti silitetty, ja viininpunaisessa solmiossa oli vinoraidat, ja se näytti kalliilta. Ilme oli vaativa. "No? Mitä sinä teet?"

Holger yritti näyttää ymmärtämättömältä. Hän kohautti olkapäitään ajatellen kuumeisesti. Sananen puolaksi, helvetin nopeasti, mitä tahansa...

"Kuulitko, mitä minä sanoin? Harjatusta teräksestä tehty rannerengas näkyi, kun mies osoitti Holgeria.

"Czerwena farba", Holger sanoi ja kohotti siveltimen ja maalipurkin, ei siksi, että väri oli punainen, vaan koska toivottavasti mies ei osannut puolaa. Varmuuden vuoksi hän toisti sen kerran mutta nyt painokkaasti. Sitten hän kääntyi ja meni. Sydän takoi rinnassa, kun hän mahdollisimman

rauhallisin askelin jatkoi portaita alas varastohuoneeseen, jossa sulki oven perässään. Kädet tärisivät ja sydän takoi vimmatusti. Hän tuskin uskalsi hengittää. Esite takertui hänen rintaansa. Tiesivätkö he, kuinka monta esitettä heillä oli? Kaipaisivatko he hänen ottamaansa?

Parasta mennä, niin pian kuin mahdollista, hän päätti. Hän työnsi siveltimen suoraan maalipurkkiin välittämättä siitä, että sekä se että maali tulisivat käyttökelvottomiksi. Varovasti hän avasi oven, sulki sen hiljaa perässään ja lähti takaisin Villagatanille.

Puoli tuntia myöhemmin kokous päättyi Seurahuoneen yläkuistilla. Käsiä puristettiin menestyksen- ja voitonlupauksin. Matkalla ulos yksi pukumiehistä pysäytti tarjoilijan, joka oli tarjoillut päivän aikana.

"Haluaisin puhua puolalaisen kanssa", hän sanoi.

"Puolalaisen?" Hänen ilmeensä oli kysyvä. "Nyt en ymmärrä, mitä tarkoitat."

"Maalarin." Hän osoitti kuistia, josta he olivat tulleet.

"No, Holgerin", tyttö sanoi ja nauroi. "Mitä hänestä? Oletko saaneet maalial vaatteisiin?" hän kysyi ja katsoi tummia housuja.

"Holger?"

"Holger Eriksson, hän on vähän sitä sun tätä. Korjaa useimmat asiat. Mutta en usko, että hän on puolalainen."

TOTUUS KESTÄÄ KOVIMMATKIN LIEKIT

Ruotsin kuningas Oskar II viettää kesää Marstrandin rannikkokaupungissa vuonna 1906. Kuninkaan saapuminen pienelle paikkakunnalle saa paikallisen ylhäisön kuohumaan, ja kahden kuukauden ajan kaikki Marstrandissa haluavat päästä kuninkaan piireihin. Erityisen innoissaan arvovieraasta on paikallinen hotellinjohtaja Lundberg, jonka juuri valmistunut loistohotelli on saatava kannattavaksi hinnalla millä hyvänsä.

Toukokuussa 2013 Marstrandin vapaapalokunta järjestää sammutusharjoituksen ja polttaa pikkukaupungin entisen, sittemmin hylätyn hotellin. Liekkien sammuttua palokunta löytää hiiltyneistä raunioista ruumiin, joka tutkimusten jälkeen osoittautuu henkirikoksen uhriksi. Karin Adler Göteborgin poliisista hälytetään paikalle selvittämään tapausta.

Arvoitus pinnan alla tempaisee lukijan keskelle pienen rannikkokaupungin idyllin rikkovaa murhamysteeriä. Rikoksen ratkaisemiseksi on selvitettävä arvoitus, jonka juuret ovat kasvaneet yli sata vuotta sitten.